

GDPR årsrapport 2023

Hägersten-Älvsjö
Stadsdelsförvaltning

Dataskyddsbudets årsrapport

Januari 2024

Dnr: HÄ 2023/776

Kontaktperson: Linda Palo

Konsult: Jessica Hillergård

Sammanfattning

I egenskap av ert Dataskyddsombud lämnar jag följande årsrapport.

Dataskyddsåret har varit fullt av både upp och nergångar. Den 25:e maj firade GDPR 5 år sedan införandet och mycket har hänt och kommer hända. En snabb omvärldsbevakning pekar på att GDPR och det kommande NIS2-direktivet¹ kommer att ligga till grund för flera kommande förordningar inom EU. Bland annat kan det omnämnas att regleringar kommer ske inom områdena AI, IoT (Internet of Things) och DMA, Förordningen om Digitala Marknader² vilket alla påverkar stadsdelsförvaltningens dagliga arbete eftersom digitaliseringen ökar i samhället. År 2023 var också året då terrorhotsnivån i Sverige höjdes och flertalet uppmärksammade incidenter med attacker mot myndigheter och organisationer skedde. Det i sin tur har också lett till en ny syn på behov av krisorganisationer och hur en sådan ska omhänderta integritetsfrågan.

Som Dataskyddsombud, DSO, för Hägersten-Älvsjö sdf. har jag främst arbetat med frågan om ZoomX under 2023. Kraven på digital kommunikation och lösningar för detta har varit stora sedan första dagarna av pandemin. Det befintliga verktyget Skype har börjat bli föråldrat och uppdateras inte av leverantören i den takt som behövs. Stockholm stad har nu implementerat en europeisk variant av Zoom kallad ZoomX och är baserad i Tyskland. Verktyget infördes under hösten 2023. I spåren av detta har flera andra tankar om verktyg för kommunikation också diskuterats inom organisationen då nya krav tillkommit. Bland annat behövs lösningar för socialtjänsten för säkra möten över starkare kryptering och identifiering.

Året har fortsatt inneburit behov och krav på säkra digitala meddelanden, en tjänst att kunna skicka e-post krypterat. Vid

¹ NIS2; Syftet med NIS2-direktivet är att harmonisera de olika medlemsländernas cybersäkerhetskrav och tillämpning av säkerhetsåtgärder samt stärka medlemsländernas samarbete för samhällsviktiga tjänster. NIS2-direktivet fastställer miniminivåer för regelverket och mekanismer för ett effektivt samarbete mellan tillsynsmyndigheterna i varje medlemsland.

² Förordningen om digitala marknader; Syftet är att hindra så kallade grindvakter från att bland annat ställa oskäliga villkor för företag och slutanvändare och att säkerställa öppenhet när det gäller viktiga digitala tjänster. EU-kommissionen utsåg i september 2023 för första gången sex grindvakter: Alphabet, Amazon, Apple, ByteDance, Meta och Microsoft. Detta gjorde de med stöd av olika kriterier i DMA som avgör om ett företag är en grindvakt. Efter att ha betecknats som grindvakter har företagen sex månader på sig att följa listan över vad de får göra och inte får göra enligt DMA, så att slutanvändare och företagsanvändare av grindvakternas tjänster får mer valmöjligheter och större frihet.

rapportens framtagande finns det nu ett pågående projekt på stadsledningskontoret för att genomföra en stadsgemensam konsekvensbedömning. Remiss för underlag är framtaget och nästa steg är work-shops med verksamhetsrepresentanter. Men med arbetet har också behovet av en process som styr stadsgemensamma konsekvensbedömningar synliggjorts ytterligare i nätverket av DSO:er till SLK.

Ett förnyat inriktningsbeslut (KS 2023/241) kom hösten 2023 angående användande av tredjelandsöverföringar i Stockholm stad. Detta har öppnat upp för att stadsdelsförvaltningen kan fatta beslut i frågorna men med förbehållet att exit-plan behöver finnas på plats. Detta då överenskommelsen mellan USA och EU/EES bygger på en så kallad ”President order” och kan rivas upp av en ny amerikansk president efter valet 2024 eller vid en rättslig prövning. Detta ställer i sin tur höga krav på förvaltningen av informationstillgångar.

År 2023 har implementeringen av styrmodellen PM³ fått mest uppmärksamhet ute i verksamheten. Det är en del av stadens arbete med informationssäkerhet som bland annat pekar ut ansvarsroller och ett sätt att bli mer systematiskt arbetssätt.

Då mitt uppdrag som er DSO upphör 231231, är kapitlet Granskningar föreslagna från avgående DSO till den nytilträdde. Jag är glad att få ha varit med på resan från hopslagningen år 2020 och utvecklingen inom dataskydd.

Tack och lycka till!

Jessica Hillergård

Dataskyddsombud

Innehåll

Sammanfattning	4
Innehåll	6
Inledning	8
Obligatoriska rapporteringsområden	9
Registerförteckning.....	10
<i>Sammanfattning</i>	10
<i>Syfte</i>	10
<i>Resultat</i>	11
<i>DSO anger hur allvarliga bristerna är på en skala</i>	11
<i>DSO ger råd och rekommendationer till PUA</i>	11
Styrdokument.....	12
<i>Sammanfattning</i>	12
<i>Syfte</i>	12
<i>Resultat</i>	13
<i>DSO anger hur allvarliga bristerna är på en skala</i>	13
<i>DSO ger råd och rekommendationer till PUA</i>	13
Tekniska och organisatoriska åtgärder för personuppgiftsbehandlingar..	14
<i>Sammanfattning</i>	14
<i>Syfte</i>	14
<i>Resultat</i>	15
<i>DSO anger hur allvarliga bristerna är på en skala</i>	16
<i>DSO ger råd och rekommendationer till PUA</i>	16
Konsekvensbedömningar	17
<i>Sammanfattning</i>	17
<i>Syfte</i>	17
<i>Resultat</i>	17
<i>DSO anger hur allvarliga bristerna är på en skala</i>	18
<i>DSO ger råd och rekommendationer till PUA</i>	18
Individens rättigheter	19
<i>Sammanfattning</i>	19
<i>Syfte</i>	19
<i>Resultat</i>	20
<i>DSO anger hur allvarliga bristerna är på en skala</i>	20
<i>DSO ger råd och rekommendationer till PUA</i>	20
Personuppgiftsincidenter	21
<i>Sammanfattning</i>	21
<i>Syfte</i>	21

<i>Resultat</i>	22
<i>DSO anger hur allvarliga bristerna är på en skala</i>	22
<i>DSO ger råd och rekommendationer till PUA</i>	22
Genomförda granskningar under året	23
Sammanfattning	23
Syfte	23
Genomförda granskningar och deras resultat.....	23
DSO ger råd och rekommendationer till PUA	25
Risker inom dataskydd	26
Sammanfattning	26
Syfte	26
Resultatet av riskkartläggningen	26
DSO ger råd och rekommendationer till PUA	29
Planerade granskningar under det nya verksamhetsåret	30
Sammanfattning	30
Syfte	30
Planerade granskningar	30
<i>Granskning 1 Granska förskolans införande av nya skolplattformen</i>	30
<i>Granskning 2 Hur har Dataskyddsförordningen slagit igenom i verksamheten?</i>	31
<i>Granskning 3 Hur väl fungerar den nya ej digitala dataskyddsutbildning?</i>	31
Övrigt att rapportera	32
Intern arbetsgrupp	32

Inledning

Dataskyddsförordningen trädde i kraft som lag i Sverige den 25 maj 2018. Syftet med förordningen var att skapa enhetliga dataskyddsregler inom EU avseende respekt för privatlivet och rätten till skydd av personuppgifter enligt artikel 7 och 8 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Dataskyddsförordningen syftar även till att säkerställa det fria flödet av personuppgifter mellan medlemsstaterna i EU.

Enligt dataskyddsförordningen är varje nämnd och bolagsstyrelse inom Stockholms stad ansvarig för att verksamheten följer dataskyddslagstiftningen vid hantering av personuppgifter. Det innebär att nämnd behöver informera sig, styra och följa upp sin verksamhet avseende behandlingen av personuppgifter.

Varje nämnd och bolagsstyrelse i Stockholms stad har i enlighet med dataskyddsförordningen utnämnt ett dataskyddsombud, DSO. Denna roll har till uppgift att övervaka verksamhetens integritets- och dataskyddsregelefterlevnad samt att ge rekommendationer och rapportera direkt till högsta förvaltningsnivå.

Denna årsrapport är således ett medel för nämnden att ta emot de råd och rekommendationer som dataskyddsombudet är skyldig att ge till ansvarig enligt dataskyddsförordningen. I rapporten får nämnden insyn i vad dataskyddsombudets granskningar visat av verksamheten och status avseende integritet och dataskydd. Årsrapporten syftar till att nämnden ska kunna fatta beslut om prioriteringar, resurser och initiativ framåt. Detta samspel resulterar i att det blir enklare för ansvarig nämnd att visa hur de som personuppgiftsansvarig efterlever dataskyddslagstiftningen.

Dataskyddsförordningen bygger på grundläggande principer och en av dessa principer är ansvarsskyldigheten. Den innebär att nämnden ska kunna *visa* att verksamheten efterlever dataskyddsförordningen. Årsrapporten är en mycket viktig del av denna *dokumenteringskyldighet*. Årsrapporten är även ett medel för nämndens uppföljning och styrning av verksamhetens systematiska integritets- och dataskyddsarbete.

Obligatoriska rapporteringsområden

Denna årsrapport spänner över sex obligatoriska rapporteringsområden som personuppgiftsansvarig, PUA, som ett minimum ska informera sig om årligen för att kunna anses leda och styra dataskyddsarbetet så som dataskyddsförordningen avser.

De obligatoriska rapporteringsområdena är:

- registerförteckning
- styrdokument
- tekniska och organisatoriska åtgärder för personuppgiftsbehandlingar
- konsekvensbedömningar
- individens rättigheter
- personuppgiftsincidenter

Nedan redogörs för nämndens status och dataskyddsombudets slutsatser samt rekommendationer gällande de obligatoriska rapporteringsområdena efter genomförd uppföljning och granskning.

Registerförteckning

Sammanfattning

Fråga/kontroll	Svar
Antal behandlingar som är registrerade?	289
Har nödvändiga uppdateringar gjorts?	Ja
Bedöms registerförteckningen vara fullständig?	Ja
Har verksamheten lämpliga rutiner för registerföring?	Nej

Syfte

För att något ska gå att skydda måste det först vara synligt för verksamheten. Det följer därför i klartext av dataskyddsförordningen (artikel 30) att stadens alla förvaltningar och bolag måste inventera alla personuppgifter som behandlas i verksamheten, både i rollen som personuppgiftsansvarig och personuppgiftsbiträde, och dokumentera dem i en så kallad registerförteckning (även kallat behandlingsregister eller register av register).

När registerförteckningen är upprättad skapar den en intern synlighet och förståelse för vilka personuppgifter som behandlas samt hur de hanteras. Registerförteckningen är därför dataskyddsarbetets centrala utgångspunkt och bas samt säkerställer att verksamheten beaktar att det ska finnas en laglig grund för all personuppgiftsbehandling. Det är därför viktigt att PUA får information om hur komplett verksamhetens förteckning är. Om dokumenteringskravet uppfylls kan verksamheten arbeta effektivt, systematiskt och riskbaserat och samtidigt värna om individens integritet, särskilt när känsliga och särskilt skyddsvärda personuppgifter behandlas av verksamheten.

Att ha en registerförteckning på plats leder till att verksamheten kan arbeta mer resurs- och kostnadseffektivt med sitt systematiska och riskbaserade dataskyddsarbete. Man kan styra insatserna där de gör störst nytta.

Syftet med detta rapporteringsområde är således att rapportera till PUA hur väl verksamhetens har lyckats inventera sina personuppgifter och de personuppgifter som behandlas för annans räkning och upprätta en registerförteckning.

Eftersom inventeringen av personuppgifter i sig är avgörande för allt det fortsatta dataskyddsarbetet inom verksamheten, är denna lägesbild en av de viktigaste slutsatserna som PUA behöver förstå och ta ställning till inför det planerade åtgärdsarbetet under nästa verksamhetsår.

Resultat

Registerförteckningen har under året setts över och kompletterats ad hoc, men har inte än fått utpekade roller enligt PM³. (Arbetet med att utse roller och införa PM³ startade Q3-Q4 2023.)

DSO anger hur allvarliga bristerna är på en skala

	Allvarliga brister identifierade som omgående kräver insatser av ledning och/eller övriga verksamheten
	Brister identifierade som bedöms vara omfattande och/eller kräva omgående åtgärder
X	Brister identifierade som bör åtgärdas men ej bedöms vara brådskande, omfattande eller allvarliga
	Inga brister av nämnvärd betydelse identifierade

DSO ger råd och rekommendationer till PUA

Kvarstående från 2022: Nästa steg för förvaltningens arbete med registerförteckningen är att implementera de roller som anges i förvaltningsmodellen PM³ som Stockholms stads verksamheter ska följa. I den finns roll för vem som är informationsansvarig, den som är ansvarig att utföra kontroller osv. I rollbeskrivningen ska det också framkomma vem som är ansvarig för att hålla registerförteckningens olika personuppgiftsbehandlingsuppdaterade och lägga in nya behandlingar.

Ny rekommendation: För att underlätta arbetet med registerförteckningen kan man med fördel lyfta in hanteringsanvisningen från Stadsarkivet som stöd.

Styrdokument

Sammanfattning

Fråga/kontroll	Svar
Finns lämplig styrande dokumentation på plats?	Ja
Håller innehållet i de existerande dokumenten lämplig kvalitet?	Ja
Är dokumenten pedagogiska och ger de ett tillräckligt stöd?	Ja
Är dokumenten uppdaterade?	Ja
Finns ägare till dokumenten utpekade, så att uppdateringar kan bli gjorda vid behov?	Ja

Syfte

Området syftar till att PUA genom styrdokument ska kunna visa att den bedriver ett systematiskt dataskyddsarbete och att den styr sina medarbetares hantering av personuppgifter. Genom styrdokument kommunicerar PUA till medarbetare i sin verksamhet om vad som gäller och vad som förväntas av medarbetarna, när de hanterar personuppgifter. Att styrdokument finns nedtecknade, beslutade och kommunicerade medför att medarbetaren får dataskyddsinformation och kan behålla kunskapen över tid och tillämpa den på ett konsekvent sätt. En röd tråd i dataskyddsförordningen är att viktiga arbetssätt och rutiner ska vara dokumenterade. Detta följer bland annat av kravet på att den personuppgiftsansvarige måste kunna visa att dataskyddsförordningens principer för behandling av personuppgifter efterlevs (artikel 5).

Rapporteringen av området är tvådelad: dels ska DSO bedöma om verksamheten har de styrdokument antagna och på plats, dels ska rapporteringen visa om dokumentationen innehållsmässigt håller en lämplig kvalitet, i vilket ingår bl.a. att dokumentationen ska vara uppdaterad och aktuell.

En brist inom detta område bör förstås ses som en brist i förhållande till direkta lagkrav, men det finns fler nyanser av detta som bör

lyftas fram till PUA. Bristande styrning på grund av att lämplig styrande dokumentation saknas leder exempelvis ofta till bristande kvalitet i hur verksamheten utför aktiviteterna, men även till att verksamheten slösar värdefulla resurser när exempelvis för många personer blir involverade i en incidenthantering eller för att en analys behöver göras om från grunden varje gång istället för att man återanvänder redan uppfunnen kunskap. Dessa effekter drabbar

verksamheter ur ett vidare perspektiv och är något som ligger i PUA:s intresse att förstå för att fatta rätt beslut om.

Resultat

Under år 2023 har arbetet med att implementera tillämpningsanvisningarna för informationssäkerhet och dataskydd skett. Flertalet rutiner finns nu framtagna av stadsdelsförvaltningen.

En uppdatering av intranätet ledde under en period att styrdokument försvann och en viss förvirring om kontaktvägar och rutiner uppstod. En brist som kvarstår till viss del då synligheten för dokument är komplicerad och styrs inte av stadsdelens information först utan central mer allmänt innehåll. Det är också en hel del begreppsförvirring (dataskydd blandas in på sidor för informationssäkerhet och tvärt om) och det är svårt att hitta information för verksamheterna. Viss information har återskapats med informationssäkerhetssamordnaren och kommunikatören vid stadsdelsförvaltningen.

DSO anger hur allvarliga bristerna är på en skala

	Allvarliga brister identifierade som omgående kräver insatser av ledning och/eller övriga verksamheten
	Brister identifierade som bedöms vara omfattande och/eller kräva omgående åtgärder
X	Brister identifierade som bör åtgärdas men ej bedöms vara brådskande, omfattande eller allvarliga
	Inga brister av nämnvärd betydelse identifierade

DSO ger råd och rekommendationer till PUA

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltningsnämnd rekommenderas att fortsätta arbetet med PM³ och arbetet med att se över intranätets informationsmaterial uppdateras och synliggörs tydligare.

Tekniska och organisatoriska åtgärder för personuppgiftsbehandlingar

Sammanfattning

Fråga/kontroll	Svar
Hur många av personuppgiftsbehandlingarna som finns i verksamheten har informationsklassats?	10
Är klassade personuppgiftsbehandlingar aktuella?	Ja

Syfte

För att kunna skydda information (inklusive personuppgifter) med rätt slags skydd så ska verksamheten informationsklassa sin information. Stadens riktlinjer för informationssäkerhet föreskriver att alla stadens informationstillgångar ska vara klassade med stöd av SKR:s verktyg KLASSA. Utan informationsklassningen har verksamheten inte förutsättningar att välja rätt åtgärder för att skydda sin information. Det är därför av stor betydelse för

dataskyddsarbetet att PUA ges en uppdaterad bild varje år av huruvida informationsklassning är genomförd för personuppgifter som verksamheten hanterar.

Ansvar för att informationsklassning genomförs ligger på den del av verksamheten som är informationsägare. En första kontrollpunkt måste därför vara om en informationsägare eller en informationsägarrepresentant med ansvar för klassning är identifierad i verksamheten. Om en ansvarig för klassningen inte har pekats ut och känner till sitt ansvar för klassning, minskar sannolikheten avsevärt att en klassning faktisk initieras.

Notera att enbart sådan informationsklassning som avser behandling eller system som omfattar personuppgifter är av intresse för DSO:s årsrapportering.

Viktigt är också att notera att dataskyddsombudet omhändertar den registrerades intresse och informationssäkerhetssamordnaren har fokus på verksamhetens krav på informationen i form av tillgänglighet, riktighet och konfidentialitet. Verktaget för DSO är i första hand registerförteckningen och dokumentationen där. Informationssäkerhetssamordnaren har KLASSA som verktyg för

att se till att verksamhetens krav efterlevs i form av dokumentation i förvaltningsplaner, systembeskrivningar etc.

Eftersom informationsklassning är ett arbete som görs inom ramen för informationssäkerhetsarbetet, bör DSO samråda och planera uppföljningen tillsammans med informationssäkerhetssamordnare. Enligt stadens metodik klassas personuppgifter och övrig information i samma workshop, och slutsatserna kring klassningen dokumenteras i samma protokoll.

Resultat

Det finns 3 stycken *system* informationsklassade under 2023, vilket innebär att 10 system av 106 är klassade³. Dock ska man beakta att samtliga personuppgiftsbehandlingar klassas utifrån vilken typ av personuppgifter som behandlas och lämpligt skydd vidtas för respektive behandling. Detta kan vara behörighetsbegränsning, skydd av lösenord på dokument osv. Detta dokumenteras i DraftIT. Processer i hanteringsanvisningen klassas och används inte i dagsläget.

Under år 2023 har fortsatt arbete skett med förklassningsprotokoll och då i tre steg vilka är: A-klassning i designfasen, B-klassning vid införandet och C-klassning vid årlig uppföljning. Protokollet från dessa ska signeras av informationsägaren, i dagsläget direktören, och har konkretiserat skyddsvärdet för informationen och då även personuppgifterna som kan ingå i dessa. Dataskyddsombudet har blivit inbjuden till sådana vid flertalet tillfällen och metoden börjar sätta sig i organisationen men sker ad hoc då förvaltningsmodellen PM³ inte är implementerad.

Samtliga personuppgiftsbehandlingar klassas utifrån vilken typ av personuppgifter som behandlas och lämpligt skydd vidtas för respektive behandling. Detta kan vara behörighetsbegränsning, skydd av lösenord på dokument osv. Detta dokumenteras i DraftIT. En klassificeringsstruktur med märkning av dokument finns inte.

³ Ledningens genomgång 2023 HÄ 2023/674

DSO anger hur allvarliga bristerna är på en skala

	Allvarliga brister identifierade som omgående kräver insatser av ledning och/eller övriga verksamheten
	Brister identifierade som bedöms vara omfattande och/eller kräva omgående åtgärder
X	Brister identifierade som bör åtgärdas men ej bedöms vara brådskande, omfattande eller allvarliga
	Inga brister av nämnvärd betydelse identifierade

DSO ger råd och rekommendationer till PUA

Arbetet med PM³ har underlättat arbetet med förståelsen i organisationen för vad som är skyddsvärd information.

Rekommendationen från DSO är att fortsätta se till nästa steg i införandet förvaltningsmodellen av informationssäkerhet och klassificera de processer som ingår i hanteringsanvisningen. Identifierar man processer och inte ser endast till system, blir klassningen av information mer konkret och verklig.

Konsekvensbedömningar

Sammanfattning

Fråga/kontroll	Svar
Har man identifierat alla behandlingar som det borde göras konsekvensbedömningar av?	Ja
Har alla potentiella högriskbehandlingar konsekvensbedömts?	Ja
Är de genomförda bedömningarna aktuella?	Ja

Syfte

Konsekvensbedömningen hjälper en organisation att identifiera och minimera integritetsriskerna för personuppgifter som behandlas i projekt eller linjeverksamhet. En konsekvensbedömning har till syfte att identifiera och dokumentera risker kopplade till en viss behandling, samt att bedöma sannolikheten och konsekvensen om riskscenariot skulle inträffa. Baserat på bedömningen kan/ ska riskförebyggande åtgärder vidtas.

Konsekvensbedömningen anses liksom registerförteckning och informationsklassning som ett viktigt verktyg för verksamhetens dataskyddsarbete. Kravet på konsekvensbedömning är dessutom ett uttryckligt krav enligt dataskyddsförordningen och ska utföras för alla behandlingar som ”sannolikt leder till en hög risk för fysiska personers rättigheter och friheter” (artikel 35.1).

Resultat

Organisationen arbetar med konsekvensbedömningar. Rutiner finns på plats i tillämpningsanvisningen. Aktiviteten sker dock individberoende, d.v.s. individer har kunskapen men inte bredden vilket kan försvåra processen med att använda verktyget.

Under året har en stor konsekvensbedömning skett gemensamt i staden för ZoomX och ett projektarbete är uppstartat för förskolans nya närvaroplattform.

Det har synliggjorts under året hur viktigt det är med gemensam konsekvensbedömningsprocess och behovet av att ha utsedd ledare för det. Det uppstår ofta tidspress i det här arbetet då konsekvensbedömningar görs väldigt sent i framtagande av tjänster. Värt att notera är att stadsdelsförvaltningen själv löser ut sina egna aktiviteter inom konsekvensbedömningar utan drabbas negativt i det gemensamma arbetet.

DSO anger hur allvarliga bristerna är på en skala

	Allvarliga brister identifierade som omgående kräver insatser av ledning och/eller övriga verksamheten
	Brister identifierade som bedöms vara omfattande och/eller kräva omgående åtgärder
X	Brister identifierade som bör åtgärdas men ej bedöms vara brådskande, omfattande eller allvarliga
	Inga brister av nämnvärd betydelse identifierade

DSO ger råd och rekommendationer till PUA

Konsekvensbedömningen som verktyg skapar bättre kravställningar redan i designstadiet och förenklar/förtydligar i avtal och kommunikation med leverantörer. I förvaltningsmodellen PM³ är det ett ansvarsområde som tilldelas en specifik roll. Vid implementering av modellen kommer det att förflytta individberoendet vilket det är idag, till ett mer systematiskt använt verktyg.

Nämnden behöver också fortsatt arbeta för att process för gemensamma konsekvensbedömningar i staden implementeras därav den gula bedömningen.

Individens rättigheter

Sammanfattning

Fråga/kontroll	Svar
Hur många begäran (om registerutdrag, begränsning, radering etc.) har inkommit från registrerade personer?	Kan ej anges då endast nekande registreras enligt Stadsarkivariens gallringsregler.
Hur många av dessa begäran har hanterats av verksamheten inom 30 dagar?	Samtliga då inga avvikelser framkommit

Syfte

Registrerade personer har enligt dataskyddsförordningen (artikel 12–22) ett antal rättigheter som på olika sätt ska garantera att den registrerade personen har insyn i hur dennes personuppgifter hanteras samt har en viss kontroll över personuppgiftsbehandlingen. Det är ett krav enligt förordningen att den verksamhet som enligt förordningen är att se som personuppgiftsansvarig – dvs. i stadens fall nämnder och bolag – tillgodoser rättigheterna i fråga.

Rättigheterna medför en rätt att ställa krav på att verksamheten vidtar vissa åtgärder, som exempelvis att lämna ut ett så kallat registerutdrag eller att rätta vissa uppgifter. (Radering, den så kallade ”rätten att bli glömd”, är sällan aktuell i någon större mån eftersom stadens verksamheter lyder under krav på bevarande till följd av offentlighetsprincipen.) Verksamheten har enligt dataskyddsförordningen artikel 12.3 en skyldighet att vidta åtgärder inom trettio dagar efter att ha mottagit begäran. (Notera dock att det finns undantagssituationer angivna i artikel 12.3, där fristen kan förlängas till mer än en månad.)

Dataskyddombudet har en roll i att granska efterlevnaden, identifiera brister samt ge råd och stöd hur processer och rutiner för att tillgodose rättigheterna bör utformas.

Om verksamheten inte klarar av att hantera en begäran från en registrerad person i enlighet med dataskyddsförordningen krav, kan det skada allmänhetens förtroende för hur staden hanterar personuppgifter. Det kan även leda till tillsynsärenden från Integritetsskyddsmyndighetens, IMY:s sida, med sanktioner som följd. Det är därför viktigt att PUA regelbundet ges en bild av i

vilken mån verksamheten klarar av att leva upp till regelverkets krav på att hantera begäran inom föreskriven tidsfrist.

Resultat

Inga avvikelser sker då personalen är engagerad och löser ut frågor som uppstår. Under året har färre inkomna begäran inkommit från medborgare i stadsdelen men fler frågor och synpunkter från medborgare har däremot framförts till DSO.

DSO anger hur allvarliga bristerna är på en skala

	Allvarliga brister identifierade som omgående kräver insatser av ledning och/eller övriga verksamheten
	Brister identifierade som bedöms vara omfattande och/eller kräva omgående åtgärder
	Brister identifierade som bör åtgärdas men ej bedöms vara brådskande, omfattande eller allvarliga
X	Inga brister av nämnvärd betydelse identifierade

DSO ger råd och rekommendationer till PUA

Nämnden rekommenderas att kontrollera intranätets interna rutiner och externwebbens information under 2024. Detta då informationen på intranätet gjordes om under 2023 och extern-webben likaså vilket lett till brister i åtkomsten och kvaliteten periodvis.

Personuppgiftsincidenter

Sammanfattning

Fråga/kontroll	Svar
Hur upptäcks personuppgiftsincidenter?	Genom medborgare/ personalen uppmärksammar dem allt meddelas av personuppgiftsbiträden.
Hur många personuppgiftsincidenter har dokumenterats?	19
Hur många av dessa har ansetts behöva rapporteras (till IMY resp. till berörda personer) och inte?	Rapport IMY: 2 Individen vid IMY-anmälan: 2
Hur många av incidenterna har rapporterats i tid till tillsynsmyndigheten?	2

Syfte

Med begreppet personuppgiftsincident avses enligt dataskyddsförordningen (artikel 4.12) ”en säkerhetsincident som leder till oavsiktlig eller olaglig förstöring, förlust eller ändring eller till obehörigt röjande av eller obehörig åtkomst till de personuppgifter som överförts, lagrats eller på annat sätt behandlats.”

Hantering av personuppgiftsincidenter är en viktig och obligatorisk komponent bland dataskyddsförordningens olika verktyg för att åstadkomma en sund personuppgiftshantering. Incidenthanteringen består av två huvudsakliga moment – dokumentering respektive rapportering.

Rapporteringskyldighet gäller som huvudregel för alla personuppgiftsincidenter. Undantag från rapporteringskyldigheten gäller enbart om det är ”osannolikt att personuppgiftsincidenten medför en risk för fysiska personers rättigheter och friheter” (se artikel 33). Detta innebär att de flesta personuppgiftsincidenter ska rapporteras till IMY, inte senare än 72 timmar efter att verksamheten fått vetskap om incidenten. Om

personuppgiftsincidenten sannolikt leder till hög risk för fysiska personers rättigheter ska de berörda registrerade personerna, utan dröjsmål underrättas.

Dataskyddsförordningen delar alltså in personuppgiftsincidenter i tre kategorier: ingen rapportering, rapportering till IMY samt rapportering till de berörda personerna.

Bristande förmåga att rapportera personuppgiftsincidenter i tid kan leda till sanktioner från IMY. DSO:ns årsrapportering är därför avsedd att kartlägga detta, samtidigt som det finns möjlighet att redovisa vilka typer av personuppgiftsincidenter som inträffat, incidenternas allvarsgrad osv.

Resultat

Hägersten-Älvsjö har god uppmärksamhet på att upptäcka personuppgiftsincidenter. När en sådan skett vill personalen också åtgärda eventuella brister och ser över rutiner omedelbart. Incidenter lyfts också i styrgruppen för informationssäkerhet och dataskydd samt nätverket för dataskydd/ informationssäkerhetsambassadörer. På det sättet sprids kunskap brett om lessons learned efter en incident.

DSO anger hur allvarliga bristerna är på en skala

	Allvarliga brister identifierade som omgående kräver insatser av ledning och/eller övriga verksamheten
	Brister identifierade som bedöms vara omfattande och/eller kräva omgående åtgärder
	Brister identifierade som bör åtgärdas men ej bedöms vara brådskande, omfattande eller allvarliga
X	Inga brister av nämnvärd betydelse identifierade

DSO ger råd och rekommendationer till PUA

Kunskap om vad och hur man hanterar personuppgiftsincidenter är en färskvara. Det finns en tydlig korrelation mellan att personalen haft utbildning i dataskyddsförordningen och en ökad benägenhet att anmäla personuppgiftsincidenter.

Genomförda granskningar under året

Sammanfattning

Genomförda granskningar:

- Granska intern kommunikation och utbildning
- Implementationen av nya informationssäkerhetsriktlinjen och dess tillämpningsanvisningar

Syfte

En av dataskyddsombudets viktigaste uppgifter är att övervaka verksamhetens efterlevnad av dataskyddsförordningen. En central del av det arbetet är att göra återkommande granskningar av hur väl dataskyddsförordningen efterlevs. Resultaten av granskningarna påverkar i stor utsträckning vilka beslut verksamheten kan fatta i fråga om dataskyddsåtgärder. För personuppgiftsansvarig är det därför av stor betydelse att få rapportering om vilka granskningar som gjorts under det gångna året och vad resultaten av granskningarna är.

Genomförda granskningar och deras resultat

Granskning 1 Granska intern kommunikation och utbildning

Granskningen som genomförts är hur utbildning och information om dataskydd skett i organisationen under 2023. En genomgång av utbildningarna har också gjorts och där finns inget att anmärka på faktainnehåll.

Staden har tagit fram flera utbildningar inom informationssäkerhet och dataskydd. Ett av de problem som flaggats av Dataskyddsombuden i staden är brist på möjlighet till uppföljning och att Dataskyddsombudet får "tjata" på medarbetarna att gå de årliga obligatoriska utbildningarna. Som ett led av ett förbättringsarbete har staden tagit fram en årlig certifiering. Det innebär att det automatiskt sker ett utskick till medarbetarnas mail att de ska genomgå en obligatorisk utbildning. Strax innan sommaren 2023 startade certifieringarna av informationssäkerhet och under hösten certifiering i dataskydd. Dataskyddsombudet har uppmärksammat på att certifieringsutbildningarna infördes utan att någon informerades. Detta är beklagligt och berodde på att inte heller DSO eller Informationssäkerhetssamordnare fick information om införandetidpunkt. Önskvärt är att det informeras tydligare från centrala funktioner i staden när en sådan förändring sker.

Antalet som genomgått dataskyddsutbildningen:

Status utbildningar	Dataskydd 2022	Dataskydd 2023	Informationssäkerhet 2023
Certifierad och pågår	832; 27%	1124; 35%	1412; 43%
Ej certifierad	2223	2117	1829
Totalsumma	3055	3241	3241

Värt att notera är att certifieringen för dataskydd och den påminnelsefunktion som infördes hösten 2023 visar på att samtliga deltagare, 1124 stycken, gick utbildningen mellan oktober och december. Jämfört med år 2022 då samtliga 832 medarbetare är utspridda över ett kalenderår, 12 månader.

En rekommendation från 2022-års dataskyddsrapport har fångats upp av centrala funktioner. Det var att det ska finnas utbildning även för den personal som inte har egen dator. Under 2024 ska en sådan implementeras och genomföras i anslutning till exempelvis informationsmöte eller APT. Hur statistik från deltagande ska redovisas har inte framkommit vid den här rapportens framtagande.

	Allvarliga brister identifierade som omgående kräver insatser av ledning och/eller övriga verksamheten
	Brister identifierade som bedöms vara omfattande och/eller kräva omgående åtgärder
	Brister identifierade som bör åtgärdas men ej bedöms vara brådskande, omfattande eller allvarliga
X	Inga brister av nämnvärd betydelse identifierade

Granskning 2 Implementationen av nya informationssäkerhetsriktlinjen och dess tillämpningsanvisning

I ledningens genomgång för informationssäkerhet omnämns att flertalet rutiner tagits fram under 2023. Arbetet med att implementera tillämpningsanvisningen har fortskridit med att bland annat ta fram en PM³-organisation och utse nyckelroller samt identifiera system och informationsmängder. I tillämpningsanvisningen finns också flertalet rutiner publicerade som omhändertar administrativa skyddsåtgärder.

Kvarstående är samtlig dokumentation för respektive informationsägare att ta fram via sina informationsansvariga. (Det kan vara rutiner med kontroller etc.) Detta så att tillämpningsanvisningen med informationsklassning blir ett stöd för att rutiner tas fram som visar verkligheten och individbetroendet minskar och arbetet med informationstillgångar samt personuppgifter blir mindre sårbart.

	Allvarliga brister identifierade som omgående kräver insatser av ledning och/eller övriga verksamheten
	Brister identifierade som bedöms vara omfattande och/eller kräva omgående åtgärder
X	Brister identifierade som bör åtgärdas men ej bedöms vara brådskande, omfattande eller allvarliga
	Inga brister av nämnvärd betydelse identifierade

DSO ger råd och rekommendationer till PUA

Dataskyddsombudets rekommendation inför 2023 är att säkerställa att utbildningarna inom informationssäkerhet och dataskydd genomförs i organisationen. Dessa är obligatoriska och ska genomföras årligen. Ombesörja att den utbildning som implementeras för medarbetare utan egen dator är adekvat och korrekt samt statistik om deltagande fångas upp.

Trots den certifiering som införts behöver det fortfarande påminnas om i organisationen att medarbetarna ska gå utbildningarna och att tid avsätts för detta av cheferna i organisationen.

Dataskyddsombudets råd är att fortsätta arbetet med att implementera PM³ och göra arbetet med informationstillgångar/ personuppgifter mindre individberoende. På det sättet kommer mognadsgraden öka i organisationens informationssäkerhets- och dataskyddsarbete.

Risker inom dataskydd

Sammanfattning

Relevanta risker inom verksamheten:

- Osäker e-posthantering med personuppgifter (Kvarstår)
- Brister inom dokumentationen i informationssäkerhets- och GDPR-frågor (Kvarstår)
- Tredjelandsoverföringar (Ny)
- Skyddade personuppgifter inom förskolan (Ny)

Syfte

Verksamheten har ansvar för att göra vissa typer av riskanalyser, så som konsekvensbedömningar och informationsklassningar, men dessa ger inte en heltäckande bild av personuppgiftsriskerna i verksamheten. Dataskyddsombudet behöver som underlag för sin egen planering och sitt löpande arbete ha kontinuerlig överblick över dessa risker, i verksamhetens samtliga personuppgiftsbehandlingsprocesser. Exempelvis krävs en sådan överblick för att kunna välja ut vilka områden som bör granskas under det kommande året eller för att avgöra vilka råd som dataskyddsombudet behöver lämna till verksamheten om dataskyddsåtgärder som behöver vidtas.

Resultatet av riskkartläggningen

Risk 1 Osäker e-posthantering med personuppgifter (kvarstående)

Varje personuppgift som ska hanteras måste behandlas säkert. När en personuppgift e-postas med någon av stadens leveransers sker själva överföringen krypterat, men är okrypterad i inboxen. Det är också inte säkert att maila externt då exempelvis en medborgares adress inte kan kontrolleras på ett tillräckligt bra sätt.

Stadsledningskontoret har tagit fram en tjänst kallad "Säkra meddelanden" eller "TDialog". I ett större projekt under 2022 med stadsdelsförvaltningarna i Bromma, Järva, Hässelby-Vällingby och Hägersten-Älvsjö, har konsekvensbedömnings och informationssäkerhetsklassningsarbete samt riskanalys genomförts med verksamhetsrepresentanter, informationssäkerhetssamordnare och dataskyddsombud. Kvar fanns en mängd frågetecken och behov av riskåtgärder för att denna aktivitet kunde gå i mål.

Jag som DSO kan inte rekommendera i dagsläget att tjänsten används efter att jag tagit del av analysmaterialet. Samtidigt är behovet kvarstående från verksamheten att möjligheten att e-posta personuppgifter säkert och krypterat.

Vid denna rapport framtagande är ett projekt med att en gemensam konsekvensbedömning med systembeskrivning, informationsklassning och riskanalys ska ske 2024 av SLK och berörda organisationer. Detta för att kunna besvara de risker som framkommit inom de verksamheter som gjort ena konsekvensbedömningar och riskanalyser. Rekommendationen att inte använda tjänsten utan att analysmaterialet finns på plats kvarstår, då riskerna inte har besvarats av systemförvaltaren och informationsmängderna som ska skickas i det är så pass känsligt och skyddsvärt.

X	Allvarliga brister identifierade som omgående kräver insatser av ledning och/eller övriga verksamheten
	Brister identifierade som bedöms vara omfattande och/eller kräva omgående åtgärder
	Brister identifierade som bör åtgärdas men ej bedöms vara brådskande, omfattande eller allvarliga
	Inga brister av nämnvärd betydelse identifierade

Risk 2 Brister inom dokumentationen i informationssäkerhets- och GDPR-frågor. (Kvarstående)

Vid arbete med KLASSA vilket har varit fokus för stadsdelsförvaltningen i år, framkommer det att det saknas dokumentation (både gemensam och lokal). Vid förfrågan kan sällan förvaltningsplan, systemdokumentation etc. tas fram av leverantören. Denna brist är allvarlig och gemensamma mallar för hur och vad dessa dokument ska innehålla behöver tas fram centralt. Risken är att man idag förutsätter det finns dokumentation för att det "borde finnas" eller man "antar" att det finns.

	Allvarliga brister identifierade som omgående kräver insatser av ledning och/eller övriga verksamheten
X	Brister identifierade som bedöms vara omfattande och/eller kräva omgående åtgärder
	Brister identifierade som bör åtgärdas men ej bedöms vara brådskande, omfattande eller allvarliga
	Inga brister av nämnvärd betydelse identifierade

Risk 3 Tredjelandsoverföringar (Ny)

Det nya inriktningsbeslutet från stadsledningskontoret som kom under hösten 2023 innebar en öppning för stadsdelsförvaltningarna att använda leverantörer som använder sig av tredjelandsoverföringar. Förutsättningen är att verksamheten har en väl utformad exit-plan om överföringsmekanismen "Data Privacy Framework" ogiltigförklaras likt "Privacy Shield" gjorde år 2020 och "Safe Harbour" innan dess.

Flertalet leverantörer erbjuder idag endast molntjänster och de stora leverantörerna av sådana är amerikanskägda. Därav är detta en risk som behöver uppmärksammas extra.

	Allvarliga brister identifierade som omgående kräver insatser av ledning och/eller övriga verksamheten
	Brister identifierade som bedöms vara omfattande och/eller kräva omgående åtgärder
X	Brister identifierade som bör åtgärdas men ej bedöms vara brådskande, omfattande eller allvarliga
	Inga brister av nämnvärd betydelse identifierade

Risk 4 Skyddade personuppgifter inom förskolan (Ny)

Problem har uppdragats under år 2023 att det finns brister inom hanteringen av skyddade personuppgifter inom förskolan. Det gäller både för personal och barn med vårdnadshavare.

	Allvarliga brister identifierade som omgående kräver insatser av ledning och/eller övriga verksamheten
X	Brister identifierade som bedöms vara omfattande och/eller kräva omgående åtgärder
	Brister identifierade som bör åtgärdas men ej bedöms vara brådskande, omfattande eller allvarliga
	Inga brister av nämnvärd betydelse identifierade

DSO ger råd och rekommendationer till PUA

Dataskyddsombudets rekommendation för att minimera risken att personuppgifter e-postas utan tillräckligt skydd, är att de risker som kommit fram under projektet åtgärdas.

Genom att ta fram, implementera och kommunicera tillämpningsanvisningarna för informationssäkerhet och dataskydd kommer ansvaret bli tydligare för vem som ska ta fram dokumentationen som i dag saknas.

Risken att tredjelandsöverföringsproblematiken kommer att uppstå igen är sannolikt rätt stor. Nätaivistorganisationen NOYB, Non Of Your Business, har sagt att man kommer göra en rättslig prövning och då trolige redan årsskiftet 2023-2024. Samtidigt bygger överföringsmekanismen på en presidentorder vilken kan rivas upp av nästa president efter valet 2024. Nämnden rekommenderas att ta höjd för risken och bestämma aptiten för vad man är villig att riskera när man ingår nya avtal med leverantörer där överföringar till tredjeland sker. Rådet är också att ha en tydlig exitplan och genomlysa marknaden i förstahand inom Sverige och EU/EES.

Vid införandet av nya skolplattformen behöver perspektivet skyddade personuppgifter omhändertas särskilt. Nämnden rekommenderas att granska detta extra noggrant 2024. (Se kapitel 5 Granskning 1.)

Planerade granskningar under det nya verksamhetsåret

Sammanfattning

Relevanta granskningsområden inom verksamheten:

- *Granskning 1* Granska förskolans införande av nya skolplattformen
- *Granskning 2* Hur har Dataskyddsförordningen slagit igenom i verksamheten?
- *Granskning 3* Hur väl fungerar den nya ej digitala dataskyddsutbildning?

Syfte

Som nämnts tidigare är det granskande arbetet en av dataskyddsombudets viktigaste uppgifter. Eftersom dataskyddsombudet ofta har begränsat med tid, behöver granskningsplanen för det nya året utformas med eftertanke. Som en tumregel bör två-tre granskningar ses som en rimlig granskningsinsats under ett verksamhetsår. Granskningsområdena bör lämpligen väljas utifrån ett riskbaserat synsätt, det vill säga att fokus bör ligga på områden där verksamhetens mest relevanta risker har identifierats i riskanalysen och i de övriga rapporteringspunkter i årsrapporten som visar på brister. Därigenom åstadkoms en röd tråd i dataskyddsarbetet från ett verksamhetsår till nästa samtidigt som de största riskerna elimineras eller åtminstone sänks till en mer acceptabel nivå.

Detta är granskningar föreslagna av avgående Dataskyddsombud. Metoden för granskning bestäms av tillträdande Dataskyddsombud.

Planerade granskningar

Granskning 1 Granska förskolans införande av nya skolplattformen

Under 2023 upphandlades två stycken nya verktyg för förskolan som ska ersätta den befintliga skolplattformen. Införandet ska ske under 2024 Q2 och Q4. Historiskt sett vid det förra införandet fanns flertalet problem med att omhänderta bland annat dataskyddsreglerna och personer med skyddad identitet.

Syftet med att specifikt granska detta är att på djupet förstå att historiken inte upprepar sig där personuppgifter inte skyddats tillräckligt utifrån gällande lagstiftningar.

Granskning 2 Hur har Dataskyddsförordningen slagit igenom i verksamheten?

I ett av de samtal från medborgare som inkom till dataskyddsombudet under 2023, uttrycker en medborgare svårigheterna med att: ”*Man skyller på GDPR, därför får vi ingen information*”. Efter 5 år med lagstiftningen föreslås en granskning av hur verksamheten har implementerat och förstått hur Dataskyddsförordningen ska användas. Hur har verksamheterna löst frågor likt:

- Får en medarbetare lägga fram semesterlistan på fikabordet så att alla kan se den?
- Kan vi skriva namn på brukarens matlåda som står framme i hallen?
- Får barnen finnas med på foton i en utbildning med andra förvaltningars förskolor?
- Osv..

Syftet är att se att inga överdrivna skyddsåtgärder skapats och att man vågar använda personuppgifter där de behövs och skyddas på rätt sätt.

Granskning 3 Hur väl fungerar den nya ej digitala dataskyddsutbildning?

Den nya dataskyddsutbildningen som ska tas fram för medarbetare som inte har tillgång till egen dator behöver granskas kvalitativt och hur många som deltagit i den samt deras omdöme om den.

Övrigt att rapportera

Intern arbetsgrupp

Den arbetsgrupp som kallas ”GDPR och informationssäkerhetsambassadörer” som implementerades under 2021 har varit aktiv även under 2023. Gruppen kommer med bra tankar vid möten och gör arbetet lättare för mig som DSO att nå ut i verksamheten. Deras tyngdpunkt 2023 har varit att se över systemförteckning och påbörja arbetet med PM³.